

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI INOVĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR

RAPORTUL DE ACTIVITATE AL CNFIS
PENTRU ANUL 2008

Ianuarie 2009

Acest document este pentru informare

Cuprins

Preambul

Rezultatele activității CNFIS

I. Fundamentarea dimensionării alocațiilor bugetare destinate finanțării de bază pentru anul 2008, realizarea și fundamentarea proiecției de buget pentru anul 2009

II. Metodologia de repartizare a alocațiilor bugetare și rezultatele aplicării acesteia pentru anul 2008

III. Propuneri privind Metodologia de repartizare a alocațiilor bugetare pentru anul 2009 și rezultatele preliminare ale aplicării acesteia

IV. Analiza execuției bugetare pentru anul 2007

V. Colectarea, consolidarea și analizarea datelor statistice

VI. Vizibilitatea activităților CNFIS în comunitatea academică

VII. Contribuții ale CNFIS la reprezentarea internațională a MECT

VIII. Activități conexe – implicarea în proiecte strategice

IX. Activități organizatorice

Anexe

Anexa 1 – Noua componență a Consiliului Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (conform OMECT nr. 3203 din 12.02.2008)

Planul operațional al CNFIS pe anul 2008

Anexa 2 – „Propunerea CNFIS privind proiecția de buget pentru finanțarea de bază, în anul 2007” - sinteză

Anexa 3 – Metodologia de repartizare a alocațiilor bugetare (sinteză) și rezultatele aplicării acesteia pentru anul 2008

Anexa 4 - Analiza rezultatelor repartizării pe universități a alocației bugetare destinate finanțării de bază pentru anul 2006 (elemente generale)

Anexa 5 – Metodologia de repartizare a alocațiilor bugetare pentru anul 2009 (propunere)

Anexa 6 – Analiza influențelor determinate de modificările propuse pentru metodologia de repartizare a alocației bugetare pentru anul 2007

Anexa 7 – Notă de fundamentare privind metodologia de finanțare pentru anul 2007

Anexa 8 - Principii pentru repartizarea la universități a alocațiilor bugetare destinate acoperirii cheltuielilor de transport local, în comun, conform reglementărilor legale în vigoare

Preambul

1. Activitatea Consiliului Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS) în anul 2008 s-a desfășurat în conformitate cu misiunea, rolul și atribuțiile acestuia, stabilite prin Legea Învățământului Nr. 84 / 1995 și Regulamentul de organizare și funcționare aprobat prin OMEC nr.4175/12.06.2003.

Prin OMECT nr. 3203 din 12.02.2008 al Ministerului Educației Cercetării și Tineretului (MECT) a fost aprobată noua structură a CNFIS, a cărei componentă este prezentată în Anexa 1. Noul Consiliu a realizat și aprobat Planul Strategic și Operațional pentru anul 2008.

Pe parcursul anului s-au desfășurat o serie de întâlniri de lucru, dintre care 5 ședințe în plen (15 februarie, 25 februarie, 11 iulie, 17 noiembrie, 19 decembrie), ședințe restrânse de lucru (printre acestea și ședințele periodice ale Biroului CNFIS), și alte numeroase consultări prin e-mail.

2. Activitatea membrilor CNFIS s-a desfășurat, în general, pe teme principale formulate de Biroul CNFIS, în conformitate cu prevederile planului strategic și operațional al Consiliului și s-a concretizat în răspunsuri, observații, propuneri, dezbateri și/sau puncte de vedere privind temele de reflecție propuse de Biroul CNFIS, în funcție de necesitățile fiecărui moment. Modul general de lucru la nivelul CNFIS s-a bazat pe relații permanente cu membrii și președinții comisiilor de specialitate, folosind mijloace moderne de comunicare între Birou, experți ai Unității Executive pentru Finanțarea Învățământului Superior și a Cercetării Științifice Universitare (UEFISCSU) și membri ai CNFIS (e-mail, fax, telefon etc.), materializate și prin întâlniri în afara cadrului comisiilor de specialitate ale CNFIS și în activitățile individuale ale membrilor CNFIS etc. Toate rezultatele consultărilor au fost prezentate plenului și supuse aprobării.

Relația de colaborare cu Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului (MECT) a fost permanentă, desfășurată în principal cu Direcția Generală Învățământ Superior (DGIS), și cu informarea Direcției Generale Buget Finanțe (DGBF) în cazul solicitării unor puncte de vedere speciale. Rezultatele privind activitățile CNFIS au fost prezentate MEEdCT - ministrului Educației, Cercetării și Tineretului, Secretarului de Stat pentru Învățământ Superior și sub formă de documente scrise (adrese/rapoarte/sinteze/propuneri). Unele puncte de vedere solicitate au fost prezentate direct ministrului Educației Cercetării și Tineretului, sub formă de materiale scrise și discuții directe.

3. Activitatea experților din cadrul Departamentului pentru finanțarea învățământului superior al Unității Executive pentru Finanțarea Învățământului Superior și a Cercetării Științifice Universitare (UEFISCSU) s-a desfășurat în conformitate cu legislația în vigoare și cu Regulamentul de Organizare și funcționare al Consiliului materializându-se în sprijinul constant acordat în special în plan tehnic, dar și la nivel conceptual. Experții departamentului au participat în mod esențial la realizarea acțiunilor prevăzute în cadrul planului operațional al CNFIS.

4. Colaborarea cu alte consilii consultative s-a desfășurat permanent în vederea rezolvării unor probleme specifice:

- cu Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS), pentru evaluarea activității de cercetare, stabilirea valorilor indicatorului de calitate privind nivelul performanțelor în cercetarea științifică, precum și în cadrul altor programe comune, sub egida UEFISCSU;
- cu Consiliul Național al Rectorilor (CNR) prin participarea la dezbaterile din cadrul ședințelor în plen, precum și ca invitat la reuniunile Biroului CNR;
- cu Agenția Națională pentru Calificările din Învățământul Superior și Parteneriat cu Mediul Economic și Social (ACPART), în vederea extinderii relațiilor cu universitățile și respectiv demararea acțiunilor privind calificările profesionale și în vederea susținerii parteneriatului cu mediul socio-economic;
- cu organizațiile studențești (Alianța Națională a Organizațiilor Studențești din România – ANOSR, Uniunea Studenților din România - USR) prin participarea la dezbateri și prezentări la nivelul MECT și în cadrul altor întâlniri organizate, în vederea îmbunătățirii și dezvoltării indicatorului de calitate privind "Serviciile administrative și sociale pentru studenți" cât în vederea formulării de propuneri privind repartizarea alocațiilor bugetare destinate facilităților pentru transportul local în comun pentru studenți). Dintre acestea enumerăm: participarea la trainingul final, în cadrul Campaniei Naționale ANOSR "Ce te doare";

Totodată, CNFIS a colaborat cu agenția ARACIS, prin activitățile președintelui și a unuia dintre vicepreședinți în cadrul Consiliului interimar și apoi a celui ales pentru o perioadă de trei ani, asigurând astfel legătura dintre elementele rezultate din evaluarea externă și finanțarea în funcție de indicatorii de calitate actuali, care urmează să fie completați cu indicatori noi.

Colaborarea cu consiliile menționate și cu Agenția, precum și cu alte organizații: Alianța Națională a Organizațiilor Studențești din România (ANOSR), Uniunea Studenților din România (USR) etc., a fost necesară pentru corelarea diverselor propuneri de evoluție a sistemului de finanțare, promovate de Consiliu și sintetizate în materialele prezentate MECT.

5. Activitatea internațională a CNFIS

În anul 2008 activitatea internațională a CNFIS s-a desfășurat pe următoarele componente principale:

- prin reprezentarea Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului la Comitetul Director pentru Învățământ Superior și Cercetare al Consiliului Europei (CDESR), în conformitate cu aprobarea Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului;
- participarea CNFIS la Grupul de lucru pentru Portabilitatea granturilor și creditelor pentru studii acordate studenților organizat de Bologna Follow – Up Group (BFUG);
- implicarea în proiecte cu finanțare europeană sau națională, cu implementare prin UEFISCSU (elaborarea a două propuneri de proiecte strategice la nivel național, cofinanțate din Fondul Social European – FSE prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane – POSDRU).

Rezultatele activității CNFIS

Activitățile desfășurate de către CNFIS în anul 2008 s-au încadrat în următoarele categorii principale:

- Analiza și aplicarea metodologiei anuale de repartizare a alocațiilor bugetare pe instituții de învățământ superior; formularea de propuneri privind distribuția anuală a alocațiilor bugetare pe instituții de învățământ superior;
- Formularea propunerilor privind necesitățile de finanțare a învățământului superior pentru anul 2008 și previzionarea alocațiilor bugetare pentru perioada 2009-2012, pentru trecerea treptată la finanțarea pe cicluri, ca parte a implementării Procesului Bologna;
- Promovarea procesului de asigurare a calității în învățământul superior, prin orientarea strategiilor de finanțare către dimensiunea calitativă;
- Întărirea parteneriatului activ cu instituțiile de învățământ superior, cu celelalte structuri din sistemul de învățământ superior și cu organizații similare la nivel internațional;
- Elaborarea de instrumente manageriale ale CNFIS ca suport de decizie pentru propunerile formulate MECT;
- Elaborarea de studii privind aspecte importante ale sistemului de învățământ superior;
- Diseminarea activităților și rezultatelor, actualizarea informațiilor de pe pagina de internet a CNFIS (www.cnfis.ro).

În continuare sunt prezentate, pe scurt, câteva rezultate semnificative:

I. Fundamentarea dimensionării alocațiilor bugetare destinate finanțării de bază pentru anul 2008, realizarea și fundamentarea proiecției de buget pentru anul 2009

Anual, CNFIS realizează multiple analize suport pentru fundamentarea dimensionării alocațiilor bugetare destinate finanțării de bază pentru anul în curs, cât și pentru realizarea și fundamentarea proiecției de buget pentru anul următor. Printre alte aspecte vizate, Biroul CNFIS a analizat evoluția parametrilor care au determinat direct cuantumul necesar pentru alocațiile bugetare pe anul 2008 și, în plus, a avut în vedere unele evoluții posibile de perspectivă pentru perioada 2009-2013.

Având în vedere faptul că finanțarea constituie un element esențial în orice sistem de învățământ superior dinamic, cu un dublu rol (**resursă suport pentru introducerea schimbărilor și instrument strategic de pilotare a acestora**), metodologia de repartizare a alocațiilor bugetare destinate finanțării de bază se bazează atât pe principiile fundamentale de finanțare, promovate și adoptate de majoritatea sistemelor de educație de la nivel internațional: **principiul “resursele urmează studentul”** și **principiul “rolul calității”**, cât și rolul important al **componentei de dezvoltare FBd**, introdusă pentru dezvoltarea învățământului superior și a cercetării științifice universitare, pentru integrare la vârf în viața științifică mondială.

Asfel, pentru anul 2008, una dintre metodele de calcul privind proiecția de buget a avut în vedere perspectiva atingerii graduale a nivelului mediu european de finanțare a învățământului superior în următorii ani. În același timp, CNFIS a subliniat cu consecvență și importanța susținerii unei finanțări mixte (de tip „multisursă”) pentru sistemul de învățământ superior (toți beneficiarii sistemului trebuie să contribuie și din punct de vedere financiar la menținerea și dezvoltarea acestuia). Această direcție strategică este una din principalele orientări actuale de la nivelul Uniunii Europene, fiind subliniat faptul că este important ca „autoritățile publice să recunoască învățământul superior și cercetarea ca investiții strategice, iar finanțarea publică trebuie să fie o sursă majoră de susținere a acestora”. De asemenea, „autoritățile publice trebuie să încurajeze instituțiile și personalul, în vederea atragerii și altor surse de finanțare, în principal din sectorul privat”. Întrucât sistemul de învățământ superior românesc trebuie să se integreze în spațiul European al învățământului superior, în condițiile unei competiții europene și mondiale sunt necesare eforturi financiare suplimentare pentru susținerea acestuia.

În vederea realizării fundamentării proiecției de buget s-au luat în considerare următoarele date de intrare:

- **numărul de studenți finanțați de la buget;**
- **cheltuielile specifice implicate în procesul didactic;**
- **direcțiile strategice de la nivel național și internațional, în vederea „dezvoltării învățământului superior și a cercetării științifice universitare”.**

Pentru estimarea alocației bugetare destinate finanțării de bază, parametrul fundamental luat în calcul a fost **numărul de studenți echivalenți unitari**, ce reprezintă, din punct de vedere financiar, o măsură a dimensiunii universităților și **alocația minimală și normală pe student echivalent unitar**.

Estimarea numărului de studenți echivalenți unitari s-a determinat, pentru fiecare universitate în parte, pe baza numărului estimat al **studenților fizici eligibili** (calculat prin **metoda generală**, integrând variațiile anuale care apar în cadrul duratei unui ciclu de studiu, determinate de intrările și ieșirile din sistem la începutul unui an universitar față de anul universitar anterior), **la data considerată de referință** și se calculează ca o sumă ponderată a numărului de **studenți fizici** pregătiți în diferitele domenii de studiu ale universităților și înscriși la diferite forme de învățământ, cu ponderile asociate domeniilor de studiu și formelor de învățământ. Aceste ponderi reprezintă **coeficienții de cost pe domenii**, respectiv **coeficienții de echivalare**.

Astfel, **estimarea numărului de studenți fizici pentru perioada 2009-2013** s-a realizat pe baza numărului de studenți fizici cu data de referință 1 ianuarie 2008, respectiv 1 ianuarie 2009, a cifrei de școlarizare aprobate pentru anul universitar 2009/2010, pe cicluri de studii, și a ratei de promovabilitate de la un an universitar la altul, estimate pentru fiecare an, formă și domeniu de studiu, pe baza variației fluxului de studenți înregistrat în anul universitar anterior 2008/2009.

Pentru stabilirea unei valori optime a proiecției de buget privind finanțarea de bază un alt element central este reprezentat de **alocația unitară**, a cărei valoare se actualizează anual, obținându-se o valoare minimală a alocației. Această actualizare a alocației unitare minimale se face parcurgând trei etape. **În prima etapă**, se determină valoarea alocației unitare de la

sfârșitul anului financiar anterior, obținută pe baza alocației realizate la nivelul anului în curs, prin metoda de dezindexare. **În etapa a doua etapă**, se determină valoarea alocației unitare de la sfârșitul anului financiar curent, obținută pe baza alocației realizate la sfârșitul anului anterior la care au fost aplicate toate indexările din anul financiar curent, printr-o metodă de indexare. **În etapa a treia etapă**, se aplică o indexare medie estimată pentru anul financiar următor, care exprimă creșterea medie previzionată a cheltuielilor pentru anul următor.

Estimarea valorii minimale sau „metoda raportării la anul de bază” a alocației unitare se face prin calculul sumei necesare pregătirii unui student, din anul următor pentru alocarea unei universități a aceluiași nivel al resurselor financiare ca în anul curent. Principalele tipuri de cheltuieli acoperite din finanțarea de bază sunt cheltuielile de personal și cheltuielile materiale. Actualizarea acestor două componente, în vederea obținerii unei valori minimale, se face folosind indicele de creștere salarială înregistrat în anul în curs și cel previzionat pentru anul următor, pentru cheltuielile cu personalul, respectiv indicele de inflație înregistrat în anul în curs și cel previzionat pentru anul următor, pentru cheltuielile materiale.

Estimarea valorii „normale” a alocației unitare este *conformă cu direcțiile strategice* de la nivel național și internațional și se determină utilizând trei metode de analiză, calcul și estimare: **a) metoda analitică a execuției bugetare**, ce analizează gradul de acoperire a cheltuielilor pentru activitatea de bază, din alocațiile bugetare destinate finanțării de bază, pentru a identifica dacă nivelul de finanțare este suficient; **b) metoda normativă**, ce determină dimensiunea reală a costurilor de bază pentru pregătirea unui student pornind de la principiul conform căruia nivelul finanțării de bază trebuie să acopere cel puțin cheltuielile determinate de studenții bugetați și **c) metoda analitică de studiu comparativ**, ce identifică gradul de diferențiere a finanțării de la nivel național cu cea de la nivel european, pe baza comparării bugetului total alocat pentru derularea procesului didactic pentru învățământul superior românesc cu bugetul alocat pentru funcționare al unor universități din țări ale Uniunii Europene.

Valoarea normală proiectată pentru alocația unitară se obține prin multiplicarea valorii minimale a acesteia cu un indice de creștere. Pentru determinarea indicelui de creștere se iau în considerare următoarele două aspecte: se compară valoarea alocației minimale cu cea dezirabilă (pentru atingerea obiectivului urmărit) și se stabilește un orizont de timp pentru egalizarea celor două valori.

De asemenea, trebuie menționat faptul că, direcțiile strategice de la nivel național și european privind necesitatea creșterii nivelului finanțării învățământului superior (raportat la PIB), în vederea dezvoltării învățământului superior și atingerii obiectivelor Lisabona, pot fi integrate și în componenta de dezvoltare care să vină în completarea finanțării de bază, pentru a susține implementarea diferitelor proiecte strategice de la nivel național.

II. Metodologia de repartizare a alocațiilor bugetare și rezultatele aplicării acesteia pentru anul 2008

Metodologia propusă de CNFIS pentru anul 2008 se încadrează într-un proces de modernizare treptată și permanentă a strategiei de finanțare, de implementare a direcțiilor strategice de la nivel național și european, cu menținerea, în general, a unei stabilități a sistemului. De aceea, metodologia pentru anul 2008 poate fi privită, în esență, ca reflectând menținerea principiilor generale¹ care au stat la baza metodologiei din anul 2007, urmărind o anumită stabilitate pentru sistemul de finanțare a instituțiilor de învățământ superior de stat din România.

Actualizarea periodică a metodologiei de repartizare a adus unele schimbări mai importante prin obiectivizarea informațiilor utilizate și ajustarea unor indicatori de calitate în funcție de imperativele strategice ale momentului. Menționăm că au fost analizate și alte propuneri de modificare considerate oportune de mai multe universități, privite ca alternative viabile și valoroase pentru următorul orizont de timp pe termen mediu, dintre care unele sunt în mare măsură integrate în metodologia actuală prin utilizarea unor parametri de sistem corespunzători domeniilor și formelor de învățământ. Pe de altă parte, unele dintre opțiunile formulate (finanțarea pe flux, pe ciclu sau pe domeniu), considerate separat sau simultan, pot oferi soluții pentru aplicarea unor noi prevederi legislative, păstrând însă principiul fundamental enunțat anterior, *resursele urmează studentul*.

Pentru a se asigura obiectivitatea și transparența procesului de repartizare anuală a alocațiilor bugetare la universități este utilizată o formulă matematică dedusă, în modul cel mai direct, din principiul fundamental *resursele urmează studentul*. Această abordare ține însă cont de faptul că pregătirea studenților implică eforturi diferite, că aceste eforturi pot fi aduse la un numitor comun prin gruparea acestora în „clase de echivalență”, în funcție de domeniul și forma de studiu. Este o formulă riguroasă care permite universităților să-și estimeze resursele disponibile dar și suficient de flexibilă pentru a facilita susținerea imperativelor strategice ale învățământului superior prin ajustări succesive ale valorilor mărimilor de intrare și ale altor parametri de sistem.

Introdusă din 2002, componenta calitativă a algoritmului de finanțare a cunoscut o dezvoltare rapidă atât prin prisma ponderii avute în totalul finanțării cât și a complexității sistemului de indicatori utilizat.

¹ *Principii generale, formulate în acord cu politicile MECT*

- Coeficienții de echivalare și coeficienții de cost să rămână constanți, pentru menținerea unei stabilități a sistemului;
- Alocația unitară pe student să nu scadă în termeni reali;
- Procentul alocat și în funcție de criterii de calitate, din finanțarea de bază să crească.

Cei doi piloni fundamentali ai algoritmului, care creează cadrul conceptual în care se dezvoltă noua strategie de finanțare a învățământului superior românesc, sunt *alocarea unei părți a fondurilor către universități în funcție de numărul de studenți*, respectiv *alocarea diferențiată, generată de componenta calitativă*. Valoarea algoritmului de finanțare nu este dată doar de dimensiunea conceptuală sau de rafinamentul soluțiilor adoptate, ci faptul că modernizarea strategiei de finanțare se face fără a introduce perturbări majore în sistem. Până în prezent, modificările au fost atent dozate prin ajustări și completări succesive ale metodologiei, precum și prin soluțiile de natură tehnică adoptate cum ar fi construcția indicilor de cost în manieră inductivă, pe baze istorice, sau prin elaborarea unei formule dedicate componentei calitative cu efect moderator și influență atent încadrată în limitele de stabilitate.

Propunerile formulate de către CNFIS, în cadrul ședinței plenare a Consiliului din 14 decembrie 2007, au validat necesitatea atât a menținerii unei stabilități a sistemului de finanțare prin păstrarea valorilor coeficienților de echivalare și a coeficienților de cost la nivelul din anul 2007, cât și a creșterii ponderii componentei de calitate de la 25% (în anul 2007) la 30% (în anul 2008) ca urmare a exigențelor sporite referitoare la calitatea și competitivitatea universităților românești după 1 ianuarie 2007. Această creștere vizează:

- stimularea dezvoltării corpului profesoral din prisma procesului de învățământ, prin ridicarea cu 1% a ponderii alocate grupei *Personalul didactic* (repartizată în totalitate indicatorului de calitate IC3 - *Numărul conferențiarilor titulari raportat la numărul de studenți echivalenți unitari* – în vederea susținerii potențialului de performanță a personalului didactic),
- creșterea cu 2,5% a ponderii alocate grupei *Impactul cercetării științifice asupra procesului didactic* (repartizată indicatorului IC6 - *Nivelului performanței în cercetarea științifică*, printr-un procent suplimentar de 2%, oferind astfel cea mai mare pondere acestui indicator, și indicatorului IC8 - *Raportul procentual dintre valoarea contractelor de cercetare-proiectare și totalul veniturilor universității*), punându-se accentul pe partea de rezultate ale cercetării cu efect asupra procesului didactic, în special asupra utimelor 2 cicluri de studii, de masterat și de doctorat);
- creșterea cu 0,5% a ponderii deținute de *Baza materială* distribuit pentru importanța a cheltuielilor pentru indicatorul IC11, *Valoarea cheltuielilor pentru achiziția de cărți, reviste și manuale, raportată la numărul de studenți fizici (bugetați și cu taxă)*, în vederea stimulării și susținerii universităților în utilizarea instrumentelor e-learning și a bibliotecilor virtuale;
- la nivelul grupei de indicatori privind *Managementul universitar* se introduce o creștere cu 1% distribuită pentru stimularea și susținerea realizării de venituri extrabugetare care să fie utilizate pentru dezvoltare (pentru indicatorul IC15, *Ponderea veniturilor extrabugetare cheltuite pentru dezvoltare în totalul veniturilor universității*);

- ponderea componentei de dezvoltare, reprezentată prin indicatorul *Calitatea totală a managementului academic și administrativ*, un indicator de calitate de tip stimulatoriu, pentru dezvoltare, rămâne constantă pentru anul 2008, impactul acestui indicator fiind încă redus, urmând ca influența sa să atingă adevărata dimensiune atunci când implementarea direcțiilor strategice de la nivel național va putea fi într-un fel măsurabilă (implicarea universităților în atragerea de fonduri europene, atragerea de studenți străini, implicare pe plan social și regional etc.), iar colaborarea dintre Consiliul CNFIS și ARACIS va deveni funcțională; totuși, pentru a scurta termenul de aplicare la un nivel superior a acestui indicator, au fost solicitate de la universități unele date, pe baza cărora se vor trage concluzii pentru anul 2009, referitoare la componența și parametrii acestui indicator cu structură multiplă.

Astfel putem considera că metodologia de finanțare propusă pentru acest an aduce un plus de coerență și stabilitate, un accent sporit în ceea ce privește componenta calitativă, lăsând deschise direcții importante de îmbunătățire pentru anii următori, mai ales în ceea ce privește componenta de dezvoltare (indicatorul privind managementul total).

III. Propuneri privind Metodologia de repartizare a alocațiilor bugetare pentru anul 2009 și rezultatele preliminare ale aplicării acesteia

Metodologia propusă de CNFIS pentru anul 2009 reprezintă o nouă etapă în procesul de modernizare treptată și permanentă a strategiei de finanțare, de implementare a direcțiilor strategice de la nivel național și european, cu menținerea, în general, a unei stabilități a sistemului. Este o linie directoare urmată cu consecvență și poate că în această propunere dorința de stabilizare a sistemului este încă și mai vizibilă decât în anii anteriori. Nu există nici o modificare decisivă din punct de vedere conceptual iar ponderea totală a componentei alocate în funcție de aspectele calitative rămâne neschimbată (30% din totalul FB). Totuși unele propuneri naturale privind ajustarea metodologiei au fost făcute, parte pentru a lua în calcul efectele avute de trecerea la noua organizare a studiilor universitare pe cicluri, parte pentru a integra și celelalte schimbări înregistrate la nivelul sistemului de învățământ superior.

Discuțiile avute în cadrul ședinței plenare a CNFIS din 17 noiembrie 2008, pe baza analizelor inițiate și realizate la nivelul comisiilor Consiliului dar și a semnalelor primite de la unii parteneri instituționali (direcții ale MECT, universități și organizații studențești), au condus la elaborarea și aprobarea prin vot deschis a unor propuneri de modificare a variantei aplicate în anul anterior. Odată integrate acestea se constituie într-o propunere unitară de metodologie de finanțare a universităților pentru anul 2009 prezentate în cele ce urmează. Pentru a facilita lectura materialului, menționăm totuși la acest moment un rezumat al modificărilor propuse pentru 2009.

Pentru început menționăm că pentru profesiile reglementate (domeniile „Medicină” și „Arhitectură”) studenților din anii terminali (V și VI) li se asociază începând cu anul universitar 2009-2010 coeficienți de echivalare corelați cu cei folosiți pentru studenții ciclului II de studii de la celelalte domenii. Această modificare afectează într-o manieră atenuată finanțarea din acest an financiar, efectul apărând doar pentru ultimele trei luni calendaristice (și ca urmare folosindu-se un coeficient proporțional mai mic). Totodată, pentru domeniul medicină această măsură este dublată cu extinderea finanțării studiilor de rezidențiat la întreaga perioadă de derulare a acestora (cu efect imediat).

Principalele modificări vizează setul de indicatori de calitate prin transferarea unor ponderi între grupe sau în interiorul aceleiași grupe, prin modificarea unor definiții, dar și prin reintroducerea unor indicatori utilizați anterior sau chiar introducerea în premieră a unor noi indicatori. Astfel, deși ponderea totală a primei grupe (personalul didactic) rămâne aceeași, în cadrul ei apare o primă modificare prin reintroducerea indicatorului privind raportul numărului de profesori titulari la numărul de studenți echivalenți unitari (bugetați și cu taxă), fiind evidențiat rolul profesorilor universitari în asigurarea unui grad înalt de calitate a procesului de învățământ. A doua grupă (impactul cercetării științifice) este întărită prin creșterea cu un procent a ponderii (în detrimentul grupei a patra care rămâne totuși cu ponderea cea mai ridicată). Creșterea este realizată prin (re)introducerea unui indicator care urmărește ponderea avută de ciclurile superioare de învățământ în cadrul universităților. Grupa a treia (baza materială) nu cunoaște decât unele clarificări prin reformularea primilor indicatori din grupă și confirmarea renunțării definitive la ultimul indicator (privind numărul de calculatoare în proprietatea universității, cu pondere 0 de mai mulți ani) prin realocarea numărului său identificator unui nou indicator. Acesta din urmă este integrat însă grupei a patra (managementul universitar) și urmărește capacitatea universităților de a utiliza fondurile primite de la buget pentru investiții, având o pondere de 0,5% din totalul FB. El preia o parte din efectele avute de capacitatea universităților de a direcționa fonduri extrabugetare către dezvoltare, ponderea acestuia fiind înjumătățită în lumina situației în care fondurile alocate de la buget pentru aceasta au avut în ultima perioadă o pondere mult mai ridicată. Deși aparent neschimbați ca pondere indicatorii de natură complexă (IC13 și IC16) sunt substanțial îmbunătățiți prin modificarea semnificativă a definițiilor în urma consultării partenerilor instituționali.

Una dintre modificările importante ale setului de indicatori este introducerea unei noi grupe dedicate educației permanente cu un indicator de natură complexă asociat (IC17), cu toate că în acest an nu apare decât într-o formă pilot (cu pondere 0 și deci fără a influența finanțarea). Fără a oferi o propunere concretă de definiție a indicatorului, metodologia actuală indică principalele linii vizate pentru dezvoltarea ulterioară a indicatorului. Acest demers reprezintă astfel și o verigă de legătură cu viitoarea variantă a metodologiei care deși va fi aplicată în 2010 începe deja să prindă contur.

IV. Analiza execuției bugetare pentru anul 2007

Pentru fundamentarea și formularea de propuneri privind diferite aspecte legate de finanțarea învățământului superior, CNFIS realizează anual o analiză a datelor statistice de tip financiar, obținute din bilanțurile contabile ale universităților. Analiza execuției bugetare pentru anul 2007, a urmărit să completeze studiul realizat anterior pentru perioada 2001-2004, câteva rezultate ale acestei analize fiind foarte utile în cadrul studiilor și analizelor realizate de către CNFIS în anul 2008. Astfel, principalele observații pentru perioada 2001 – 2005 au fost următoarele:

- alocația bugetară destinată finanțării de bază a acoperit doar parțial cheltuielile curente pentru activitatea de bază, procentul de acoperire al acesteia scăzând de la 70,25% în anul 2001 la 69,22% în anul 2005; se observă totuși că pentru perioada

2004-2005, se înregistrează o ușoară creștere a acestei ponderi de acoperire, datorată și creșterii nivelului alocației bugetare destinate finanțării de bază pentru anul 2005 față de anul 2004 (o creștere de aproximativ 22,91%);

- pe tipuri de cheltuieli ale activității de bază se poate observa faptul că finanțarea de bază acoperă cheltuielile de personal în proporție de 78,28% în anul 2005, observându-se o creștere față de anul 2004 (77,66%), în rest acestea fiind acoperite din venituri proprii. Pe de altă parte, ponderea acoperirii cheltuielilor materiale și serviciilor din finanțarea de bază scade în anul 2005 față de anul 2004, de la 26,86% la 21,30%, fiind influențată și de creșterea ponderii acoperirii cheltuielilor de personal, crescând în schimb ponderea de acoperire a acestor cheltuieli din venituri proprii;
- în totalul cheltuielilor curente pentru activitatea de bază, în 2005, ponderea cheltuielilor de personal a crescut cu aproximativ 10,46%, de la 73,64%, în anul 2001, la 84,10%, în anul 2005, această creștere fiind justificată prin creșterile salariale, în timp ce, pentru cheltuielile materiale se observă o scădere proporțională a ponderii acestora de la 26,36%, în anul 2001, la 15,90%, în anul 2005. În același timp, cheltuielile materiale s-au mărit efectiv din cauza creșterii din ultimii ani a tarifelor la utilități, diferențele fiind acoperite din veniturile proprii ale universităților;
- universitățile au acoperit deficitul, generat de insuficiența alocațiilor bugetare, din venituri proprii, ceea ce justifică, și din punct de vedere financiar, menținerea sistemului dual de învățământ fără taxă și cu taxă.

V. Colectarea, verificare și analizarea datelor statistice

Pentru a realiza repartizarea fondurilor destinate finanțării de bază a universităților conform metodologiei de finanțare și pentru a realiza studiile și analizele privind evoluția numărului de studenți, a influențelor determinate de indicatorii de calitate, precum și pentru fundamentarea și formularea altor propuneri, CNFIS are nevoie de un volum mare de date statistice.

Modalitățile de obținere a acestor date au variat de-a lungul timpului, putând fi încadrate în două mari categorii: date obținute de la direcțiile generale ale ministerului și date obținute de CNFIS pe formulare specifice direct de la universități. De asemenea, tipurile de date necesare au evoluat în funcție de cerințele și necesitățile specifice diverselor etape de dezvoltare.

Pe parcursul anului 2008, datele necesare au fost colectate, în funcție de necesități, în mai multe rânduri. Astfel, datele privind numărul de studenți (tabelele 4 – studenți finanțați de la buget și tablele 4.1 - studenți cu taxă), precum și datele privind personalul didactic din universități (tabelul 1) au fost colectate în două rânduri, în lunile ianuarie și respectiv octombrie. Formularele de colectare a acestor informații au fost elaborate de către CNFIS, procesul de strângere a datelor fiind realizat prin intermediul DGMFI din cadrul MECT. Totodată, la începutul anului 2008, CNFIS a solicitat colectarea (utilizând formularele elaborate la nivelul Consiliului) următoarelor tipuri de date: datele financiare (tabelul 2:

venituri și cheltuieli în anul 2007; tabelul 3.1: serviciile și facilitățile oferite studenților în anul 2007).

În legătură cu modul de colectare a datelor statistice sunt necesare următoarele precizări: bianual (1 ianuarie și 1 octombrie), universitățile transmit date statistice privind situația studenților înscriși, în vederea formulării de propuneri privind repartizarea pe universități a alocațiilor bugetare destinate finanțării de bază; relația cu universitățile este realizată de către DGMFI, CNFIS intervenind, împreună cu DGMFI pentru eventuale corecții; responsabilitatea pentru corectitudinea datelor statistice transmise de către universități și utilizate de CNFIS revine conducerii universităților; datele sunt analizate de către CNFIS, iar observațiile privind variațiile semnificative față de anul anterior sunt aduse în atenția MECT, pentru a dispune un mod de rezolvare.

O etapă importantă premergătoare utilizării tuturor acestor date, în cadrul studiilor și propunerilor elaborate la nivelul CNFIS, este aceea de consolidare și analiză a lor, prin intermediul unor criterii specifice, elaborate de către Consiliu. Procedurile de consolidare și analiză a datelor statistice urmăresc identificarea neconcordanțelor, incoerențelor și inconsistențelor acestora, fiind utilizate pentru aceasta și datele statistice similare din anii anteriori, existente la nivelul CNFIS. Aplicarea acestor proceduri este iterativă, după aplicarea lor pentru prima dată rezultând date care au respectat criteriile de analiză, dar și date neconforme care au fost fie semnalate DGMFI pentru clarificare/actualizare/modificare, fie transmise sub formă de observații la universități. De asemenea, trebuie menționat faptul că în baza datelor statistice aprobate de MECT, CNFIS formulează propunerile privind repartizarea finanțării de bază.

Prezentăm în continuare câteva elemente specifice din documentul intitulat „Procedura de colectare, consolidare și analiză a datelor statistice raportate de universități (cu data de referință 1 ianuarie 2008)”.

Etapa de colectare a datelor statistice transmise de universități constă în:

- *realizarea formularelor,*
- *primirea setului de date statistice și verificarea completitudinii acestora* (CNFIS verifică completitudinea setului de date statistice: la nivel general – toate universitățile de stat, la nivel de instituție – toate tabelele solicitate, pentru fiecare universitate; rezultatele verificărilor privind completitudinea sunt comunicate DGMFI care le comunică ulterior universităților și solicită completarea tuturor datelor care lipsesc);
- *verificarea concordanței datelor statistice transmise de fiecare universitate în parte* (verificarea concordanței dintre datele din formularul în format electronic și cel pe suport hârtie, pentru fiecare dintre tabelele transmise de universități, verificarea completitudinii datelor statistice; centralizarea observațiilor și transmiterea lor către DGMFI, care solicită universităților reconfirmarea corectitudinii datelor și efectuarea eventualelor corecții.

Etapa de Consolidarea bazei de date constă în întocmirea centralizatoarelor privind numărul personalului didactic și numărul de studenți fizici raportați de universități pe baza

datelor statistice (tabelele 1, 4, 4.1, 5 și 6), cât și a centralizatoarelor privind veniturile și cheltuielile, respectiv serviciile și facilitățile pentru studenți (tabelele 2 și 3.1).

Etapa de analiză a consistenței datelor statistice transmise de universități cuprinde mai multe tipuri de analize specifice:

- Analiza situației privind personalul didactic raportată la 1 ianuarie 2008 (Tabelul 1)
 - analiza primară privind consistența datelor statistice, urmărește corelația între valoarea datelor statistice și semnificația acestora;
 - analiza secundară privind consistența datelor statistice prin compararea cu situația de la 1 ianuarie 2007.
- Analiza situației privind numărul de studenți fizici raportată la 1 ianuarie 2008 (Tabelul 4 și tabelul 4.1)
 - analiza primară privind consistența datelor statistice, urmărește corelația între valoarea datelor statistice și semnificația acestora;
 - analiza secundară privind consistența datelor statistice prin compararea situației actuale cu situația de la 1 ianuarie 2007, respectiv 1 octombrie 2007, și cu situația cifrelor de școlarizare corespunzătoare anilor de studii;
- Analiza situației privind veniturile și cheltuielile în anul 2007, respectiv anul 2006 (Tabelul 2)
 - analiza privind consistența datelor statistice, pe baza verificării corelației între valoarea datelor statistice și semnificația acestora;
- Analiza situației privind Serviciile și facilitățile pentru studenți în anul 2007, respectiv anul 2006 (Tabelul 3.1)
 - analiza privind consistența datelor statistice, pe baza verificării corelației între valoarea datelor statistice și semnificația acestora.

VI. Vizibilitatea activităților CNFIS în comunitatea academică

Una din direcțiile strategice ale CNFIS este “Transparență, deschidere și parteneriat”, cuprinzând, între altele, obiectivul general: “dezvoltarea de parteneriate eficiente cu instituții și organisme care au interese semnificative în evoluția sistemului de învățământ superior, promovarea colaborării între acestea și furnizarea de informații clare și transparente”.

În cadrul acestui obiectiv larg, reprezentanții CNFIS au întreprins o serie de acțiuni, unele dintre acestea fiind deja menționate în prezentul raport:

- procesul iterativ de consultare a reprezentanților comunității academice din România cu privire la Metodologia de repartizare pe instituții de învățământ superior a alocațiilor bugetare pentru finanțarea de bază;
- participarea președintelui CNFIS la lucrările Conferinței Naționale a Rectorilor; prezentarea rezultatelor analizei evoluției indicatorului de calitate privind nivelul de

performanță al cercetării științifice universitare și formularea unor propuneri de actualizare /adaptare al acestuia;

- aducerea la zi a paginii de internet a CNFIS prin includerea de informații esențiale privind activitatea sa în cadrul secțiunii “Finanțare”.

VII. Contribuții ale CNFIS la reprezentarea internațională a MECT

În anul 2008 activitatea internațională a CNFIS s-a desfășurat pe următoarele componente principale:

- 1) prin reprezentarea Ministerului Educației și Cercetării la Comitetului Director pentru Învățământ Superior și Cercetare al Consiliului Europei (CDESR), în conformitate cu aprobarea ministrului educației și cercetării;
- 2) participarea CNFIS la Grupul de lucru pentru Portabilitatea granturilor și creditelor pentru studii acordate studenților organizat de Bologna Follow – Up Group (BFUG).

VIII. Activități conexe – implicarea în proiecte strategice

Implicarea în proiecte strategice la nivel național a CNFIS a fost, pentru anul 2008, semnificativă. Biroul CNFIS, împreună cu experții UEFISCSU au elaborat două propuneri de proiecte strategice la nivel național, cu implementare prin UEFISCSU, cofinanțate din Fondul Social European – FSE prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane – POSDRU:

- proiectul strategic Registrul Matricol Unic, lansat la 1 noiembrie 2008, care vizează dezvoltarea unui sistem integrat la nivel național privind gestiunea datelor referitoare la participanții din sistemul de învățământ superior din România;
- proiectul strategic Tracer Studies, depus în noiembrie 2008, care vizează implementarea metodologiei de la nivel național privind evaluarea inserției pe piața muncii a absolvenților de învățământ superior;
- reforma în învățământul superior – abordări privind sistemul de împrumuturi pentru studenți.

Registrul Matricol Unic este un proiect strategic care și-a început derularea efectivă în luna decembrie 2008, însă pe parcursul anului s-au desfășurat mai multe activități legate de acesta.

În ceea ce privește împrumuturile pentru studenți, reprezentanți ai CNFIS și ai Departamentului de Finanțare a Învățământului Superior din cadrul UEFISCSU au participat la două workshop-uri având titlul “Reforma în învățământul superior – abordări privind sistemul de împrumuturi pentru studenți” primul desfășurat în perioada 25-26 februarie 2008, la Biroul Băncii Mondiale din București, iar al doilea în data de 28 mai 2008 la sediul MECT.

În cadrul primului workshop s-au abordat teme cum ar fi:

- aspecte critice implicate de proiectarea și implementarea sistemelor de împrumuturi pentru studenți;
- studii de caz privind sistemele de împrumuturi pentru studenți din diverse țări ale lumii;

- implicațiile creșterii șanselor de acces la sistemul de învățământ superior pentru studenții proveniți din medii sociale dezavantajate.

În cadrul celui de al doilea workshop discuțiile au avut un nivel mult mai concret, fiind prezentat un document de lucru privind un plan de sistem de împrumuturi pentru studenți în România. Au fost realizate discuții pe grupuri de lucru privind scenarii posibile pentru aplicarea unui astfel de sistem.

De asemenea, biroul CNFIS și membri ai CNFIS, împreună cu experți ai UEFISCSU au desfășurat activități în sprijinul mediului universitar

IX. Activități organizatorice

Prin OMECT nr. 3203 din 12.02.2008 al Ministerului Educației Cercetării și Tineretului a fost aprobată noua structură a CNFIS, a cărei componență este prezentată în Anexa 1.

Pe parcursul anului s-au desfășurat o serie de întâlniri de lucru, dintre care 5 ședințe în plen (15 februarie, 25 februarie, 11 iulie, 17 noiembrie, 19 decembrie), ședințe restrânse de lucru (printre acestea și ședințele periodice ale Biroului CNFIS), și alte numeroase consultări prin e-mail. Listăm în continuare aspectele principale din ordinea de zi a acestor ședințe.

Ședința din 15 februarie 2008

- Discutarea raportului CNFIS pe perioada mandatului actual, început în anul 2003 (ordinul de ministru nr. 4175 din 12 iunie 2003).
- Finalizarea propunerii CNFIS privind Metodologia de repartizare a alocațiilor bugetare destinate finanțării de bază pentru anul 2008.

Ședința din 25 februarie 2008

- Informare privind misiunea și structura funcțională a CNFIS.
- Alegerea președintelui CNFIS, a membrilor Biroului CNFIS, precum și a președinților de Comisii.

Ședința din 11 iulie 2008

- Actualizarea repartizării pe instituții de învățământ superior a fondurilor aferente finanțării de bază folosind datele statistice având data de referință 1 ianuarie 2008.
- Informare privind activitatea Comisiilor de specialitate ale CNFIS.
- Prezentarea proiectului "Registrul matricol unic" finanțat din Fondul Social European, în cadrul Programului Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane (POS DRU).

Ședința din 17 noiembrie 2008

- Finalizarea discuțiilor privind Metodologia de repartizare a alocațiilor bugetare destinate finanțării de bază pentru anul 2009 și aprobarea acesteia.

Ședința din 19 decembrie 2008

- Relansarea analizei situației comparative privind diferențierea finanțării pe domenii și continuarea analizei normative a costurilor.
- Consolidarea bazei de date cu datele statistice primite de la universități, data de referință 1 octombrie 2008.

- Proiecția bugetului (finanțării de bază) pentru anul 2009.
- Materialul draft privind analiza evoluției indicatorilor de calitate, perioada 2003-2008.

Raport întocmit de Biroul CNFIS și experții UEFISCSU.

Președinte CNFIS,
Prof. univ. dr. ing. Radu DAMIAN